

Sisältö

<i>Irmeli Halinen</i>	
Saatesanat.....	13
Aluksi.....	15
Kertojat.....	20

OSA 1 Koulun tehtävät ja kasvatuksen päämäärät

Tulevaisuuden haasteet huomioiva koulu	26
Kulttuurinen eetos.....	28
Koulutuksen taustatekijät	29
Opettajan itsenäinen asema.....	31
PISA ja kasvatusajattelun perintö	34
Kasvatus vai opetus?	37
Tiedot ja taidot.....	40
Luottamus maailmaa kohtaan	40
Voimallista tietoa	44
Tiedon intressit	47
Oppimisen tarkoitus.....	50

Muutokset haastavat koulua kehittymään	54
Yhteiskunnan tarpeet.....	54
Nopea kulttuurinen muutos.....	57
Kasvatuksen teoria ja käytäntö.....	60
Ihmisyden olemus.....	61
Sivistyksen mahdollisuus.....	66
Mikä on sivistyksen suhde yksilöön ja yhteisöön?	67
Uno Cygnaeuksen perintö.....	70
Koulun arvot	74
Annetut arvot.....	75
Arvot koulun arjessa	78
Valinnat ja elämänhallinta	79
Inhimillinen kasvu ja yhteiskunnan tarpeet	82
Kasvatuksen autonomia.....	82
Cleven ensitahdit.....	84
Meidän aikamme autonomiaa	85
Kylmä kilpailuyhteiskunta – todellisuuttako?	87

Osa 2

Kehittämisen kohteena toimintakulttuuri

Koulun toimintakulttuuri	92
Arvokkaat lähtökohdat	96
Hyvänsuonto	96
Luottamus	98
Hyvän toimintakulttuurin peruspilarit	100
Oppiva koulu	100
Keskusteleva ja luova koulu	103
Pedagogiset periaatteet	106
Voimaannuttava toiminnan arviointi	107
Oppilaiden arviointi	110
Teon voi tuomita, mutta ei henkilöä	114
Opettajan itsekasvatus	117
Opettaja oppijana	118
Opettajatyypit	120
Hyvä opettaja	124
Sivistys	124
Pedagoginen tahdikkaus ja nöyryys	130
Kasvattajan esikuvallisuus	134
Pedagoginen rakkaus	136
Empatia	138
Kutsumuksellisuus ja ammatillisuus	140
Opettajankoulutuksen haasteet	142
Ihmisenä kasvaminen	143
Ammatti-identiteetti	145
Kodit ja kasvatusvastuu	148
Opettajan tehtävistä	149
Opettajan tarvitsema tieto	152
Tiedoista taidoiksi	154
Opettajankoulutus	

Opettajan opintie.....	156
Täydennyskoulutus.....	158
Vertaisryhmämentorointi ja työnohjaus	161
Koulun johtaminen	164
Hallinnollinen ja pedagoginen johtaminen.....	164
Työnjako kouluissa	166
Arkkitehtuuri	168
Kirjasto- tai mediateekkikeskeinen koulu	172
Tieto- ja viestintäteknikka ja digitaalinen kuilu	178
Yhtenäiskoulu – uusi toimintaympäristö.....	182
Koulun ilmapiiri	185
Koulu osana ympäristöään	186
Demokratia, osallisuus – yhteisöllinen koulu	188
Aikuisen kiire on keho kasvun eväs.....	190
Yhteenveto: Hyvään toimintakulttuuriin.....	192

Osa 3 Lapsilähtöisyys

Oppilaslähtöisyys	194
Lapsuuden synty.....	196
Lapsen ajattelu.....	197
Operationaalinen ajattelu	199
Topeliuksen moderni lapsikäsite.....	201
Lyhenevä lapsuus	205
Lapsilähtöisen pedagogiikan mahdollisuus.....	207
Ihmettelystä on ajattelun alku.....	208
Hollo – luonnonmukainen taipumus kasvuun	210
Kasvatuksellinen näkeminen.....	212
Fröbel – lapsilähtöisen kasvatuksen uranuurtaja.....	215
Leikki ajattelun liikkuvuuden kehittämisenä	218
Luonnonmukaisen kasvatuksen kritiikki	220
Kiintymyssuhde ja luottamus kasvatuksen ja opetuksen edellytyksenä.....	222
Lapsilähtöisen pedagogiikan lähtökohdat	225
Kehitystehtävä.....	226
Herkkyykskaudet	227
Oppimistyylit	228
Temperamentti.....	229
Yhteisölliseen tai ekologiseen oppimiseen	231
Ilo ja leikki kuuluvat yhteen	235
Toiminta, ääni ja liike	235
Läksyen mielekkyys	237
Spontaani leikki vapauttaa.....	238
Majapedagogiikkaa	239
Leirikoulut, seikkailut ja sirkus.....	242

Sadun lumous.....	244
Mitä ja miten kerron?	245
Sadut ovat totta	246
Kerronko vai luenko tarinan?	247
Elokuva on tarina	249
Itsetunnon ratkaiseva merkitys	252
Vahvarunkoinen puu kestää elämän myrskyt	253
Itsetunto, itseluottamus ja itsetuntemus	255
Oppilasarviointi itsetunnon tekijänä.....	256
Moraalinen mielikuvitus.....	261

Osa 4

Yhdessä oppimisen ilo

Mitä vuorovaikutus oikein on?	264
Laadullinen kohtaaminen	265
Oppilaiden vuorovaikutustaidot.....	268
Monisuuntaisuus.....	270
Luontainen auktoriteetti	273
Luokan toiminnalliset rakenteet	278
Vuorovaikutusta edistävät järjestelyt.....	278
Pysyvyys	281
Kuinka opettajapari toimii?.....	282
Opettajien yhteisötaidot.....	285
Opitaan toisiltamme	288
Tiimityöskentely	289
Pajatyöskentely.....	291
Pedagoginen kahvila	291
Topelius-kahvila	293

Vuorovaikutuksen dynamiikkaa	294
Aktiivinen kuuntelu	295
Minä-sanoma tai -viesti	297
Kumpikin voittaa	299
Oppimisen uudet lähtökohdat	302
Motivaatio oppimisen perustana	303
Oppiminen sosiaalisena ilmiönä	305
Minimaalisen puuttumisen pedagogiikka	307
Toiminnallinen oppiminen	309
Minä itse, katso mua!	312
Yhteisöllinen pedagogiikka	315
Voimaannuttamisen pedagogiikka	317
Opettajan tärkeimmät kysymykset	319
Miksi?	321
Miten?	321
Mitä?	322
Koulun toiminnan pedagoginen kokonaissuunnitelma	323
Opettajan huoneentaulu: Kouluviihtyvyyden avaimet	325
Lähteet	326
Muuta kirjallisuutta	331